

آسیب شناسی روابط دختر و پسر

مدرسه علمیه خاتم الاوصیاء (عج) به مناسبت هفته پژوهش
۱۳۹۹/۹/۲۴

رابطه دختر و پسر :

روابط دختر و پسر؛ رابطه ای است صمیمانه و گرم و اغلب پنهانی که احساسات و عواطف طرفین در این ارتباط دخالت جدی دارد و نگاه آن دو به هم، نگاه جنسیتی باشد نه نگاه پاک انسانی و اغلب از طریق دیدارهای مخفیانه، رد و بدل کردن نامه و تلفن و ... ایجاد می گردد. (۱)

مسئله دوستی دختر و پسر، محصول شرایط زمان فعلی نبوده، از دیرزمان با همین عنوان، مطرح بوده است. قرآن شریف در وصف مردان شایسته، به بانوان چنین سفارش می کند: مردانی مناسب همسری اند که پنهانی و به صورت نامشروع، با زنان، دوستی و رابطه نداشته باشند؛ (و لا مَتَّخِذِ أَخْدَانٍ) (مائده / ۵)

همچنین به مردان، چنین سفارش می کند: زنانی شایسته همسری هستند که به صورت پنهانی، با مردان رابطه دوستی نداشته باشند؛ (و لا مَتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ) (نساء / ۵)

یعنی به این شکل، قرآن کریم به صورت مستقیم به زنان مسلمان فرمان می دهد که اهل گرفتن دوست پسر نباشند. همچنین به مردان مسلمان فرمان می دهد که «زناکار نباشند و دوست پنهانی هم نگیرند». یعنی قرآن کریم به شکل کاملاً مستقیم به مردان مسلمان دستور می دهد که دوست دختر نگیرند. (و لا مَتَّخِذِ أَخْدَانٍ) کلمه ی «أَخْدَانٍ»، جمع «خدن» به معنای دوست و رفیق است، اما معمولاً در مورد کسانی به کار می رود که ارتباط با آنها به صورت پنهانی و برای امور نامشروع است. (۲)

آنچه به نام دوستی در عرف جوامع بشری مشاهده می شود به معنای آزادی در رابطه و بی بند و باری است که در دین مبین اسلام و شرع مقدس هیچ توجیهی برای آن نیامده است و این نوع رابطه با اساس حکمت اخلاق و کمال انسان در تضاد است از این رو، ارتباط دو کودک یا ارتباط تحصیلی یا ارتباط معلم با شاگرد و مانند آن، که برای اهداف خاصی است، نمی تواند از مقوله دوستی دختر و پسر باشد (۳).

آسیب شناسی = (PATHOLOGY) (علم بیماری ها و احتمالات) در اصل از واژه ها و اصطلاحات جامعه شناسی و به معنای مطالعه آسیب های وارد شده به جامعه و گروه های انسانی است. شیوع رفتارهایی چون خودکشی، اعتیاد، انحراف اخلاقی، دزدی و ...، از انواع آسیب های اجتماعی تلقی می شوند. از همین روی، در دانش جامعه شناسی، کژروی، پدیده های اجتماعی و عللی که موجب آسیب های اجتماعی می شوند، مورد توجه قرار می گیرد و راه حل هایی در جهت پیشگیری از بروز آسیب ها ارائه می شود. (۴)

یکی از روابطی که در اسلام برای آن چارچوب های ویژه ای تعیین شده، روابط زن و مرد است. این روابط اگر ضابطه نداشته باشد، قطعاً تأثیرات سوئی در جامعه خواهد داشت. قرآن جزئیات حریم ها را مشخص کرده است. هر مرد و زنی که قرار است روابط اجتماعی داشته باشد، باید مرزشناس و مرزدار باشد تا در جامعه مشکل ایجاد نکند. بالا رفتن سن ازدواج، سستی اعتقادات و ندانستن احکام الهی، قبح شکنی توسط رسانه ها، کم شدن عاطفه و محبت در محیط خانواده، و ... از جمله عواملی است که باعث ایجاد و شکل گیری رابطه ای نادرست در میان دختران و پسران در جامعه اسلامی شده است. احتیاط ها و توصیه های دین مبین

اسلام، مبنی بر دور نگه داشتن و فاصله داشتن دختران و پسران نامحرم از یکدیگر، صرفاً به خاطر حفظ سلامت روحی خود آنان و سلامت اجتماع و پاکی خانواده و عزت و شرف و تعالی آنان است. دختران و پسرانی که به طریق غیر مشروع با فردی از جنس مخالف، رابطه دوستانه برقرار می کنند، از جهات مختلف، آسیب می بینند. (۵)

عوامل موثر بر شکل گیری روابط ناسالم

نگاه شهوت آمیز

قرآن کریم و روایت معصومان (ع) انسان را از رابطه نامشروع با دیگران و نگاه های شهوت آمیز برحذر داشته، وعده خسران و عذاب به مرتکبان چنین اعمالی داده است. قرآن کریم می فرماید: قُلْ لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ... وَ قُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ... زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ... (*) «به مؤمنان بگو! چشم های خود را از نگاه به نامحرمان فرو گیرند و عفاف خود را حفظ کنند. این برای آنان پاکیزه تر است... و به زنان با ایمان بگو: چشم های خود را از نگاه هوس آلود فرو گیرند و دامن خویش را حفظ کنند و زینت خود را آشکار نمایند جز بر شوهرانشان. (نور آیات ۳۰-۳۱)

این آیه، به صراحت دستور داده است زن و مرد نامحرم به یکدیگر نگاه شهوت آلود نداشته باشند. به راستی اگر به این آیه مبارکه عمل شود و دختر و پسر نامحرم از ابتدا به یکدیگر توجه ننمایند و به هم نگاه هوس آلود نکنند، آیا دوستی ها و عشق های خیابانی به وجود می آیند؟ اگرچه این آیه مربوط به مطلق نگاه های آلوده به جنس مخالف است و از آن نهی می کند، ولی می توان به عنوان دلیل قاطعی برای غیر مجاز بودن ارتباط دختر و پسر، از آن بهره برد؛ زیرا در ارتباط دختر و پسر هزاران نگاه آلوده رد و بدل می شود و چه بسا از حد نگاه شهوانی بگذرد و به ارتباط جنسی منجر شود.

در زمینه چگونگی روابط دختر و پسر از دیدگاه قرآن و روایات این است که در ایجاد و شکل گیری رابطه ای نادرست مجموعه عواملی موثر است که می توان از میان آنها به نگاه نامناسب و خود آرایی اشاره کرد.

در کافی به سند خود از سعد الاسکاف از امام باقر (ع) روایت کرده که فرمود: جوانی از انصار در کوچه های مدینه به زنی برخورد که می آمد- و در آن ایام زنان مقنعه خود را پشت گوش می انداختند- وقتی زن از او گذشت او را تعقیب کرد، و از پشت او را می نگرست، تا داخل کوچه تنگی شد، و در آنجا استخوان و یا شیشه ای که در دیوار بود به صورت مرد گیر کرده آن را شکافت، همین که زن از نظرش پنهان شد متوجه گردید که خون به سینه و لباسش می ریزد، با خود گفت: به خدا سوگند نزد رسول خدا (ص) می روم و جریان را به او خبر می دهم.

جوان نزد آن حضرت رفت و رسول خدا (ص) چون او را دید پرسید چه شده؟ جوان جریان را گفت پس جبرئیل نازل شد (۶)

و این آیه را آورد: "قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ؛ به مؤمنان بگو چشمهای خود را (از نگاه به نامحرم) فروگیرند، و عفاف خود را حفظ کنند این برای آنان پاکیزه‌تر است خداوند از آنچه انجام می‌دهید آگاه است (۷)

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: در قیامت هر چشمی گریان است جز سه چشم، چشمی که از روی خشیت خداوند گریه کند و چشمی که بر حرام‌های خداوند بسته باشد (نگاه حرام به نامحرم نداشته باشد) و چشمی که در راه خداوند، نخواهیده باشد. (۸)

امام رضا (ع) می‌فرماید: بر مومنان حرام است که به موی زنان شوهر دار و غیر شوهر دار نگاه کنند چراکه موجب تحریک شهوت و کشیده شدن به فساد می‌شود (۹)

با ناز و کرشمه سخن گفتن

قرآن کریم برای جلوگیری از روابط ناسالم میان زنان و مردان می‌فرماید: "نازک و نرم با مردان سخن مگوئید مبدا آنکه دلش بیمار است به طمع افتد بلکه درست و نیکو سخن بگویید." (احزاب. ۳۲) تاثیر کلام به قدری است که مولای متقیان از سلام کردن به زنان جوان خودداری می‌کند و می‌فرماید: "می‌ترسم از این که صدای آنها مرا خوش آید و از اجرم کاسته شود." (۱۰)

سخن معمولی و مستقیم بگویید، سخنی که شرع و عرف اسلامی (نه هر عرفی) آن را بپسندد و آن سخنی است که تنها مدلول خود را برساند، نه اینکه کرشمه و ناز را بر آن اضافه کنید.

تاخیر در ازدواج

زن و مرد، مکمل نیازهای روحی و روانی یکدیگرند و هر یک بدون دیگری احساس فقر و نیاز می نمایند. زن به دنبال تقدیس از جانب مرد و در آرزوی این است که تنها ملکه کاخ عشق و محبتش باشد. (۱۱)

تا زمانی که دختر و پسر جوان این نیاز فطری را از راه ازدواج تأمین نکرده و به آرامش روانی نرسیده باشند در معرض خطر هستند. لذا رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: آن کس که ازدواج کند نیمی از دینش را حفظ کرده است. (۱۲)

عدم توجه خانواده

جوانان اولین برخوردها و معاشرت های ناسالم و مختلط را در خانه تجربه می کنند. فرهنگ خانواده است که حد و مرزها را به فرزندان می آموزد.

لذا قرآن کریم می فرماید: "ای مومنان! خود و خانواده خویش را از آتش دوزخ نگاه دارید." (تحریم، ۶) یعنی خود و زن و بچه خود را تعلیم خیر دهید و ادب نمایید. (۱۳)

و در نگهداری خانواده همین بس که به آنها امر کنید بدان چه که خدا امر کرده و نهی کنید از آنچه خدا نهی کرده است. (۱۴) اگر خانواده ها حدود شرعی را در روابطشان مراعات نکنند، دیگر چه انتظاری از جوانان با آن شرایط روحی و هیجانی می توان داشت جوانان به محبت، برقراری صمیمیت، تنوع، تفریح و هر چیزی که شور و نشاط آنان را حفظ کند، نیازمند هستند. اگر والدین این نیازها را تأمین نکنند، خود آنان دست به کار می شوند و از آنجا که معمولاً جوانان شتابزده و ناپخته عمل می کنند، از هر طریقی برای رفع نیاز خود اقدام می کنند. نکته دیگری که باید به آن توجه داشت، پرهیز از بیکاری است.

خداوند متعال به پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله) توصیه می فرماید: "هنگامی که از کار مهمی فارغ شدی خود را به کار دیگری مشغول کن" (انشراح، ۷) والدین باید برای اوقات فراغت جوانان خود برنامه داشته باشند.

فعالیت های اجتماعی، فرهنگی، ورزشی و تفریحی علاوه بر اینکه آنها را از بسیاری از فسادها حفظ می کنند، در رشد ابعاد مختلف جوان موثر است. والدین در برخورد با جوانان باید طریق اعتدال را پیش بگیرند و از هرگونه افراط، تفریط، برخورد خشک، خشن و انعطاف ناپذیر خودداری کنند. و در ضمن نظارت و کنترل نامحسوس بر رفت و آمد و رفتارهای آنان، شخصیت و حریم خصوصی آنان را حفظ نمایند زیرا اگر شخصیت او از بین برود و عزت و کرامتی نداشته باشد، هیچ امید خیری در او نیست. (۱۵)

و از سرزنش و ملامت نیز پرهیز کنند که آتش لجاجت را در آنان شعله ورتر می کند. (۱۶)

در اینجا این سوال پیش می آید که کسی که قصد انتخاب همسر دارد از کجا بفهمد که قبلاً آن شخص ارتباط نامشروع داشته یا نه؟ یا شایسته همسری هست یا نه؟

قرآن در جواب می گوید: (الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ) (سوره نور آیه ۲۶)

زنان بدکار و ناپاک شایسته مردانی بدین وصفند و مردان زشت کار ناپاک نیز شایسته زنانی بدین وصفند و بالعکس زنان پاکیزه لایق مردانی چنین و مردان پاکیزه نیکو لایق زنانی همین گونه اند.

پس آدمی باید به خودش بنگرد که گذشته و جوانی خود را چگونه سپری کرده؛ آیا مصداق پاکان برای پاکان است یا خدای نکرده...

قرآن در دو جا یعنی یکی در سوره مائده آیه ۵ و دیگری در سوره نساء آیه ۲۵ زنان و مردان را از داشتن روابط دوستانه با جنس مخالف بر حذر داشته است و آن را مورد مذمت قرار داده است. آیه ۲۵ سوره نساء به مردان می گوید با دخترانی که روابط دوستی مخفیانه ای با دیگران داشته اند ازدواج نکنید... «فانکحوهن باذن اهلهن و اتوهن اجورهن بالمعروف محصنات غیر مسافحات و لا متخذات اخدان» یعنی آنان را با اجازه خانواده هایشان به همسری خود در آورید و مهرشان را به طور پسندیده به آنان بدهید [به شرط آنکه] پاکدامن باشند و زناکار و دوست گیران پنهانی نباشند.

در آیه ۵ سوره مائده نیز به مردان خطاب می کند و می فرماید شما با زنان پاکدامن مسلمان ازدواج کنید و خود نیز پاکدامن باشید نه زناکار و نه آنکه زنان را در پنهانی دوست خود بگیرید «... ولا متخذی اخدان ...»

الْيَوْمَ أَحْلَلْ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ.

امروز چیزهای پاکیزه برای شما حلال شده و طعام کسانی که اهل کتابند برای شما حلال و طعام شما برای آنان حلال است و [بر شما حلال است ازدواج با] زنان پاکدامن از مسلمان و زنان پاکدامن از کسانی که پیش از شما کتاب [آسمانی] به آنان داده شده به شرط آنکه مهرهایشان را به ایشان بدهید در حالی که خود پاکدامن باشید نه زناکار و نه آنکه زنان را در پنهانی دوست خود بگیرید و هر کس در ایمان خود شک کند قطعاً عملش تباه شده و در آخرت از زیانکاران است.

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ فِتْيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ فَاَنْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَنْ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ.

و هر کس از شما از نظر مالی نمی تواند زنان [آزاد] پاکدامن با ایمان را به همسری [خود] در آورد پس با دختران جوانسال با ایمان شما که مالک آنان هستید [ازدواج کند] و خدا به ایمان شما داناتر است [همه] از یکدیگر پس آنان را با اجازه خانواده شان به همسری [خود] در آورید و مهرشان را به طور پسندیده به آنان بدهید [به شرط آنکه] پاکدامن باشند نه

زناکار و دوست‌گیران پنهانی نباشند پس چون به ازدواج [شما] درآمدند اگر مرتکب فحشا شدند پس بر آنان نیمی از عذاب [=مجازات] زنان آزاد است این [پیشنهاد زناشویی با کنیزان] برای کسی از شماست که از آلائش گناه بیم دارد و صبر کردن برای شما بهتر است و خداوند آمرزنده مهربان است. (۱۷)

آسیب‌های ناشی از روابط نامشروع

انسان‌ها در دوران کودکی، غالباً به دنبال دوستانی از جنس خودشان می‌گردند و حتی در دوران دبستان تا دوره بلوغ، نوعی رقابت آمیخته با خصومت میان دختران و پسران شکل می‌گیرد؛ اما همین که نوجوان به دوران بلوغ نزدیک می‌شود، نوعی کشش و میل نیرومندی به سمت جنس مخالف در او پدیدار می‌شود و به خوبی احساس می‌کند که دوست دارد با فردی از جنس مخالف نزدیک شده و انس گیرد. این احساس، که یک احساس کاملاً طبیعی، حکیمانه و مهم است، مبدا و نقطه شروع گرایش انسان‌ها به ازدواج است. خداوند حکیم برای رفع این نیازها و ایجاد آرامش در وجود انسان‌ها، ازدواج و تشکیل خانواده را بنیان نهاد تا همه انسان‌ها ضمن برخورداری از لذت و آرامش انس گرفتن با جنس مخالف خود و آماده شدن برای تکامل معنوی و اخلاقی، از آسیب‌ها و زیان‌های بی‌بندوباری و هرزگی در مسائل جنسی محفوظ و مصون بمانند.

میل و علاقه به دوستی و هم‌صحبتی با دختران در پسران و بالعکس، میل طبیعی و بهنجار است و نمی‌توان آن را نادیده گرفت، اما این میل و علاقه تنها در صورتی به درستی و سلامت، تأمین می‌شود که در قالب ازدواج و پیوند شرعی و قانونی تحقق یابد.

دوستی دختران و پسران برای آنها بسیار هیجان‌انگیز و خوشایند است؛ هر چه این دوستی‌ها پنهان‌تر و سری‌تر باشد، هیجان آن بیشتر است و دختر و پسر انرژی زیادی را برای پنهان ماندن آن مصرف کرده و در نتیجه، هیجان بیشتری را تجربه می‌کنند. این مسئله در خانواده‌هایی که پدر و مادر، مذهبی هستند و نسبت به این گونه روابط حساسند دشوارتر و هیجان‌انگیزتر است. نوجوان دختر و پسر و بخصوص دختران، گمان می‌کنند که همیشه اظهار علاقه یک دختر یا پسر به آنها واقعاً عمیق، صادقانه و از روی تعهد است و به همین سبب خیلی زود به فرد مورد علاقه دل می‌بندند و نسبت به او تعصب پیدا می‌کنند؛ اما غافل از اینکه این دوستی‌ها، در اکثر موارد خیلی عمیق و از روی تعهد نیست هر چند ممکن است صادقانه باشد؛ اگر چه برخی از نوجوان‌ها واقعاً و با

صداقت اظهار دوستی می‌کنند، ولی به سبب کمی تجربه و آگاهی لازم و غفلت از لوازم و تبعات چنین دوستی‌هایی، این ارتباطها از تعهد و عمیق لازم برخوردار نیست.

دلیل این مسئله این است که نوجوان‌هایی که به فضای دوستی با جنس مخالف وارد می‌شوند، خصوصا پسران، ممکن است دوستی‌های متعدد موازی برقرار کنند و همزمان با چندین دختر رابطه داشته باشند و یا خیلی زود و بر سر مسائل کم اهمیت، از یکدیگر برنجد و پیوند دوستی را به هم بزنند و به دنبال دوستان جدیدتری باشند. ممکن است برخی پسران و دختران بپندارند که این گونه دوستی‌ها می‌تواند آن‌ها را در انتخاب همسر یاری کرده و به تجربه آنها بیفزاید! می‌گویند: ما می‌خواهیم یکدیگر را بشناسیم و از روحيات هم با خبر شویم و اگر مناسب یکدیگر بودیم در آینده با هم ازدواج کنیم این تصور ساده ناشی از یک بی‌توجهی و کم آگاهی از مسئله ازدواج و تشکیل خانواده است. انتخاب همسر و تشکیل زندگی مشترک، اگر چه تحت تاثیر نیاز جنسی و عاطفی است و این دو نیاز، بیشترین سهم را در تحریک انسان‌ها به سوی ازدواج دارند، اما همه ماجرا این نیست؛ بسیاری از صفات، طرز فکرها، انتظارات و سلايق و مسائل دیگری وجود دارند که اگر در هنگام انتخاب همسر، به خوبی و درستی در نظر گرفته نشوند، انتخاب درستی شکل نگرفته و خیلی زود به سردی روابط و حتی تنفر میان زن و مرد منجر می‌شود. شناخت همسر مناسب، باید در فضایی انجام شود که کمترین هیجان زدگی و وابستگی عاطفی وجود داشته باشد و دختر و پسر با آگاهی، عقلانیت، بهره بردن از تجارب دیگران، به انتخاب مطلوب دست بزنند(۱). جوانان و انتخاب همسر، علی اکبر مظاهری

وقتی دختر و پسر، پیش از شناخت کامل یکدیگر، وارد فضای دوستی، دلبستگی و وابستگی عاطفی می‌شوند، دیگر امیدی به شناخت و کاربرد درست عقل در مسیر شناخت یکدیگر ندارند.

دختر و پسر خیلی زود به هم وابسته شده و از دوری هم دچار اضطراب و ناراحتی می‌شوند. وقتی کسی را دوست داریم، فقط به دوست داشتن خود و نیازی که به انس با او داریم، توجه می‌کنیم و دیگر درصدد شناخت او نخواهیم بود. در چنین فضایی علاوه بر اینکه عیب‌ها، نقص‌ها، کاستی‌های رفتاری و شخصیتی او را نمی‌بینیم، بسیار در مورد خوبی‌ها و امتیازات او اغراق می‌کنیم و حتی او را به صفات زیبایی توصیف می‌کنیم که ممکن است اصلا در او وجود نداشته باشد. در این فضای روانی سرشار از احساس، خیال پردازی و رویایی، هیچ تجربه‌ای برای انتخاب همسر به دست نمی‌آید، بلکه ممکن است دختر و پسر تحت تاثیر این وابستگی، به ازدواجی دست بزنند که خیلی زود نادرستی و نامطلوبی آن بر خودشان و دیگران آشکار شود. طبق تحقیقات روان شناختی و جامعه شناختی، بیشتر ازدواج‌هایی که با دوستی‌های خیابانی آغاز می‌شود، به شکست و جدایی منتهی می‌شود.

*بی‌قراری و ناآرامی؛ این دوستی‌ها به این سبب که اغلب، پنهانی و دور از چشم خانواده است، موجب نگرانی مداوم نوجوان و اضطراب او در هنگام جدایی از محبوب می‌شود. اضطراب و استرس روانی، موجب کاهش آرامش و لذت بردن از زندگی است و بسیاری از مسائل زندگی نوجوان را دچار اختلال و آسیب می‌کند.

*احساس گناه و عذاب وجدان و در نتیجه ایجاد زمینه افسردگی و پرخاشگری.

*گسسته شدن رابطه نوجوان از خانواده و وابستگی هر چه بیشتر او به محبوب.

* -وابستگی غیر منطقی و خیال پردازانه به دختر یا پسر که هیچ شناخت درستی از او ندارند.

* بی آبرویی و از دست دادن اعتماد پدر و مادر و دیگران، در صورت بر ملا شدن دوستی.

* افسردگی و احساس پوچی، در صورت قطع شدن یکباره دوستی.

* نوجوانانی که در دوران مجردی، دوستی‌های متعدد را تجربه کرده‌اند، هم در انتخاب همسر دچار مشکل می‌شوند و هم اگر کسی را به عنوان همسر انتخاب کنند، غالباً احساس رضایت‌بخشی نسبت به او نخواهد داشت، زیرا دائماً همسر خود را با دوستان دوره نوجوانی مقایسه کرده و نسبت به او سرد و کم رغبت می‌شوند.

* از آنجا که در دوران نوجوانی، تمایلات جنسی، بخصوص در پسران، بسیار نیرومند و پر قوت است، خیلی ممکن است نوجوانان نتوانند خودشان را مهار و کنترل کرده و دوستی‌های عاطفی به رابطه جنسی کشیده شود و متعاقب آن رسوایی و بی‌آبرویی و دیگر آسیب‌های اجتماعی و قانونی گریبان آنها و خانواده‌شان را بگیرد.

* انگیزه اکثر پسران از ورود در رابطه دوستی با دختران، انگیزه‌های لذت طلبانه، جنسی و قدرت طلبانه است. پسران با داشتن دوست دختر، احساس قدرت و اعتماد به نفس می‌کنند و از او به عنوان یک ابزار برای رسیدن به لذت جنسی استفاده می‌کنند، در حالی که اکثر دختران، با انگیزه‌هایی مانند ازدواج، دوستی‌های صادقانه و مبتنی بر احساس مسئولیت از طرف پسر، وارد دوستی می‌شوند (۲) تفاوت‌های زن و مرد، مرتضی منطقی، انتشارات دانشگاه تربیت معلم.

و همین مسئله باعث می‌شود که وقتی انگیزه‌های واقعی آشکار می‌شود، پسران سریعاً به قطع رابطه می‌اندیشند و دختران افسرده شده و به احساس پوچی و بی ارزشی می‌رسند. چنین دخترانی ممکن است دیگر تا پایان عمر به هیچ مردی اعتماد نکنند و اگر ازدواج کنند، رابطه خوبی با همسر خود نداشته باشند. از سوی دیگر پسران نیز ممکن است دیگر نتوانند به زنان اعتماد کرده و آنها را موجوداتی غیرقابل اطمینان ارزیابی کنند. موجوداتی که خیلی زود گول خورده و وارد رابطه می‌شوند. در نتیجه همواره نسبت به همسران خود نیز اطمینان خاطر نداشته باشند.

* دوری از خداوند و افت احساس و حالات معنوی؛ دوران نوجوانی، دوران شکل‌گیری هویت دینی و پیدایش ایمان مذهبی است. در این دوران، هر چه نوجوان رابطه صمیمانه‌تر و گرم‌تر با خداوند داشته باشد، ایمان ریشه دارتر و قوی‌تر را تجربه خواهد کرد و این ایمان، در تمامی دوران عمرش، با قوت و قدرت در شخصیت او حضور خواهد داشت.

دوستی‌های نامطلوب در این دوران، موجب می‌شود که همه انرژی‌های عاطفی نوجوان به سمت دختر یا پسر مورد علاقه‌اش هدایت شده و او را از دوستی‌های پایدار مطلوب دیگر و بویژه دوستی با خداوند، غافل کند. این مسئله در تحقق و ریشه‌دار شدن ایمان مذهبی و رابطه با خداوند اختلال ایجاد کرده و مانع رشد و تعالی معنوی نوجوان می‌شود.

نوجوانان باید با شناخت اقتضائات دوران نوجوانی، بهره‌گیری از تجارب پدر و مادر، خواندن کتاب‌های مفید و ضروری و هدایت انرژی‌های خود به سمت فعالیت‌های مفیدی مانند ورزش، هنر، کارهای اجتماعی و گروهی، تحصیل، کار و ... حداکثر استفاده را از دوران نوجوانی بکنند و ارضای نیازهای عاطفی و جنسی نسبت به جنس مخالف را تا زمان ازدواج، با تقوا و خوشتن‌داری، به تأخیر اندازند، بدون شک تقوا و عفت ورزیدن در هنگام نیاز و سرکشی و طغیان غریزه جنسی، بسیار ارزشمند و محبوب خداست و خداوند پاداش چنین نیکوکارانی را بدون حساب خواهد داد.

* -این دوستی‌ها ممکن است مانع رسیدن نوجوان به همسر مناسب و مطلوبی شود که خداوند برای او مقرر کرده است و می‌تواند در کنار او سعادت دنیا و آخرت را نصیب برد. نوجوان گمان می‌کند که دوست دختر یا پسرش بهترین گزینه برای همسری اوست، در حالی که گزینه دیگری وجود دارد که بهترین همسر و همراه برای او خواهد بود و او با سوءاستفاده و بد انتخابی خود، همسر مطلوبش را از دست می‌دهد(۱۸)

در پایان حدیثی کلیدی در خصوص زمینه‌های پیدایش رابطه نامشروع میان زنان و مردان نامحرم تقدیم خوانندگان عزیز می‌شود.
امام صادق(ع) می‌فرماید:

«ایاکم و النظرة؛ فانها تزرع فی القلب الشهوة» و کفی بها لصاحبها فتنه» (۵) تحف العقول، ص ۳۰۵

از نگاه کردن (به نامحرم) بهره‌بیزید؛ زیرا که آن بذر شهوت در دل می‌کارد و این خود برای به فتنه و گناه انداختن نگاه‌کننده کافی است

اضطراب، احساس نگرانی

گسترش محرک‌های جنسی انسان را به رابطه گسترده با جنس مخالف می‌کشاند و هرگونه شکست در این راه، به آسیب بزرگ‌تری خواهد انجامید. این نوع رابطه هیجان‌ها و التهاب‌های جنسی را فزونی می‌بخشد و تقاضای جنسی را به صورت آتشی شعله‌ور، عطشی روحی و خواست اشباع‌نشده درمی‌آورد. در نتیجه، با توجه به اینکه روح بشر فوق‌العاده تحریک‌پذیر است، اشتباه است که گمان کنیم تحریک‌پذیری روح بشر محدود به حد خاصی است. هیچ نوجوان پسری از تصاحب دختران و هیچ دختری از متوجه کردن پسران و در نهایت، هیچ دلی از هوس، سیر نمی‌شود. تقاضای نامحدود، خواه و ناخواه، انجام‌ناشدنی است و همیشه همراه نوعی احساس محرومیت و دست‌نیافتن به آرزوهاست و به نوبه خود، منجر به اختلالات روحی و بیماری‌های روانی می‌گردد (۱۹).

فروپاشی خانواده‌ها

اغلب این گونه دوستی‌ها و روابط، به ازدواج منتهی نمی‌شود و اگر هم به ازدواج بینجامد، پس از مدتی، جو بدبینی و سوءظن آن دو نسبت به هم، فضای زندگی‌شان را، جهنمی خواهد ساخت و هر دو در آن خواهند سوخت. پسر با خود می‌گوید: دختری که به راحتی با من رابطه نامطلوب و نامشروع برقرار کرد، از اعتقاد و ایمان قوی برخوردار نیست. بنابراین از کجا معلوم که پیش از ارتباط با من، با فرد دیگری هم طرح دوستی نریخته باشد و از کجا که در آینده و پس از ازدواج با من، با دیگری ارتباط برقرار نکند؟ دختر

نیز همین تصور را نسبت به پسر خواهد داشت. بنابراین، این گونه ازدواج ها، پایدار نخواهد بود و تجربه نشان داده که منجر به طلاق و جدایی می گردند. طبق آخرین تحقیقات افرادی که قبل از ازدواج با یکدیگر رابطه داشته اند، بعد از ازدواج در حل مشکلات خود عاجزند، چرا که نسبت به یکدیگر بسیار بدبین هستند. (۲۰)

معمولاً ادعا می شود این گونه روابط و دوستی ها به انگیزه ازدواج شکل می گیرد، ولی با کمی دقت فهمیده می شود، روح حاکم بر این گونه دوستی ها، عشق ورزی کور است نه خردورزی. پای خرد و عقل در میدان عاشقی لنگ است. امام علی علیه السلام می فرماید: «حبّ الشّیء یعمی و یصمّ»، دوست داشتن چیزی انسان را کور و کر می کند. در حالی که تصمیم گیری درست در مورد ازدواج با فرد خاص، تنها با تکیه بر عقلانیت و خردورزی ممکن است. دوستی های قبل از گزینش همسر، راه عقل را مسدود و چشم واقع بین انسان را کور می سازد و اجازه نمی دهد تا یک تصمیم صحیح و پیراسته از اشتباه گرفته شود. این نوع انتخاب ها که در فضایی آکنده از احساسات و عواطف انجام می گیرد. به دلیل نبود شناخت عمیق و واقع بینانه، زندگی مشترک را تلخ و آینده را تیره و تار می سازد (۲۱)

کسی که قبل از ازدواج عادت داشته که به نامحرم نگاه کند و همین نگاه مقدمه دوستی هایش می شد، پس از ازدواج هم به نامحرم نگاه خواهد کرد و چه بسا دختری یا زنی در نزد او از همسرش زیباتر جلوه کند. همین امر مقدمه ای می شود جهت بهانه گیری ها و بدخلقی ها که نتیجه نهایی آن طلاق است. (۲۲)

بنابراین، نتیجه این دوستی ها، طلاق بیشتر و تبعات سوء طلاق مثل فرزندان طلاق، مشکلات روانی و روحی خصوصاً نسبت به خانم ها، عدم رغبت جوانان به تشکیل خانواده و تزلزل در نسل ها و... است.

ایجاد روحیه بی اعتمادی

آسیب دیگر همان است که ویل دورانت می گوید: "مرد، نگران و مضطرب است که مبدا کسی پیش از او زنش را تصرف کرده باشد. پسری که قبل از ازدواج با افراد زیادی ارتباط داشته است، به هنگام ازدواج به هر دختری که نظر کند، می پندارد او نیز با پسرهای متعددی ارتباط داشته و پاک و عفیف نیست و در نتیجه روح بی اعتمادی و سوء ظن در جامعه اوج می گیرد و این همان چیزی است که قرآن کریم از آن نهی فرموده است. ازدواج هایی که ثمره ارتباط قبلی دختر و پسر است، با مشکلات متعددی مواجه است. از طرفی چون عشق و علاقه، قبل از شناخت دقیق یکدیگر شکل گرفته است، قدرت انتخاب را از آنان سلب می کند و موجب می شود بدون شناسایی دقیق طرف مقابل و خانواده او، اقدام به ازدواج کنند. بر این اساس، پس از گذشت مدتی از ازدواج و فرونشستن محبت اولیه، دو طرف متوجه نقایص طرف مقابل و ناهماهنگی ها می شوند. مشاهده این موارد، زمینه گسست و درگیری را بین همسران فراهم می کند. از سوی دیگر با توجه به ارتباط قبلی هر یک از دختر و پسر، آنها نسبت به همسر خود دچار سوءظن شده، حاکمیت فضای بی اعتمادی نیز به شکندگی روابط آنها منجر خواهد شد. دختر و پسری که قبل از ازدواج با همدیگر ارتباط داشته اند، نمی توانند به یکدیگر اعتماد کنند و همیشه این تصور وجود دارد که نکند همسرش با دیگری ارتباط دارد. پسر به خود می گوید این دختر وقتی به راحتی با من پیوند و رابطه نامشروع برقرار نمود، پس از اعتقاد و ایمان قوی برخوردار نیست. بنابر این از کجا معلوم پیش از ارتباط با من، با فرد دیگری طرح دوستی نریخته است. از کجا معلوم که در آینده با این که همسر من است با دیگری

ارتباط برقرار نکند؟ دختر نیز همین تصور را نسبت به پسر دارد. بر این اساس این گونه ازدواج ها دارای پایه واساسی سست و متزلزل است و احتمال طلاق و جدایی در آن ها بالاست. (۲۳)

افت تحصیلی

این گونه روابط باعث می شود که دو طرف تمام فکر و توجه و تمرکز خود را صرف دیدارها و ملاقات های حضوری و تلفنی خود بکنند و این بزرگ ترین مانع برای رشد و ترقی علمی است؛ زیرا تحصیل دانش نیازمند تمرکز نیروهای فکری و روحی است.

دل مشغولی و اضطرابی که در اثر این گونه پیوندها پدید می آید بزرگ ترین سد راه تعالی علمی و تحصیلی است؛ لذا متصدیان امور علمی مدارس و دانشگاه ها توصیه می کنند. حتی ایام عقد و نامزدی جوانان در بحبوحه تحصیلات نباشد تا آنان بتوانند با تمرکز بیشتر فکر، در ادامه دروس و امتحانات موفق شوند.

امتناع از تشکیل خانواده

این گونه روابط و دوستی ها معمولاً به انگیزه تفتن و سرگرمی شکل می گیرد و در خلال آن از خود باوری و زودباوری دختران سوء استفاده می شود. متأسفانه در بسیاری موارد بین عشق و هوس تمیز داده نمی شود. عشق حقیقی و پاک با هوس های آلوده و زودگذر، تفاوت جوهری دارد. برخی از این روابط که مبتنی بر هوسرانی و سرگرمی است، پس از مدتی رو به سردی و افول می نهد. جاذبه و دل ربایی ها مربوط به روزها و ماه های اول دوستی است. ولی دیری نمی باید که این روابط عادی شده و به جدایی می کشد. حس تنوع طلبی انسان از یک طرف و فقدان عامل بازدارنده از طرف دیگر باعث می شود برخی سراغ ازدواج و تشکیل خانواده نروند. جامعه ای که از تشکیل کانون خانواده استقبال نکند هیچ گونه ضمانتی برای رشد و شکوفایی فضایل انسانی در آن وجود ندارد. عمده خوبی ها و کمالات والای انسانی در پرتو تشکیل خانواده ای سالم، به فعلیت می رسد.

محرومیت از ازدواج پاک

هر انسانی در سرشت و نهاد خویش به دنبال پاکی ها و نجابت است. پسران و دخترانی که در پی این روابط غیر شرعی هستند در حقیقت پشت پا به سرنوشت خود زده اند و این امر باعث می شود که آن ها به جرم آلودگی به این روابط شرایط ازدواج پاک را از دست بدهند. این گونه روابط ناسالم در ازدواج پسران مشکل ایجاد می کند و در آینده هم باعث عدم رضایت از زندگی می شود و دختران را نیز در معرض آسیب های فراوان و بعضاً جبران ناپذیر قرار می دهد.

شرایط ارتباط با نامحرم در قرآن

رابطه نباید برای صرف رابطه و لذت غریزی باشد بلکه اگر به اقتضای یک فعالیت اجتماعی و عملی جائز باشد، اشکال ندارد فَسَقَى لَهُمَا. نگاه به نامحرم، باید به دور از هوا و هوس باشد «وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّهُ مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ» گروهی از مردم را یافت که دام های خود را آب می دهند و پشت سرشان دو زن را یافت که دوری می گزینند

در این آیه ، برای دیدن مردم و دختران ، از واژه وَجَّ استفاده شده ، یعنی همان طور که مردم را دید ، آنها را نیز دید و دیدن آنها ، چشم چرانی نبود بلکه « برخورد نمودن » بود.

قرآن کریم می فرماید : « قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ » « ای پیامبر ! به مردان مؤمن بگو : در مقابل زنان ، غضّ بصر داشته باشند یعنی نگاه خویش را از تیزی انداخته ، به نامحرم ، خیره نشوند » و به تعبیر علامه شهید ، مرتضی مطهری ، نگاه خریدارانه نسبت به زنان نداشته باشند.

همچنین به زنان چنین توصیه می فرماید:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ « ای پیامبر ! به زنان مؤمن بگو که آنها نیز در قبال مردان ، غضّ بصر داشته باشند.

خداوند حکیم ، امر به مطلق چشم بستن نمی فرماید بلکه آن چه حائز اهمیت است ، خیره نگاه نکردن و خودداری از نگاه های وسوسه انگیز و مسموم است که از آن ، به چشم چرانی تعبیر می شود.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله می فرماید : النظر الى محاسن النساء سهم من سهام ابليس فمن تركه اذاقه الله طعم عبادته تسرّ نگاه وسوسه آلود به زیبایی زنان ، تیری از تیرهای شیطان است پس اگر کسی آن را ترک کند ، خداوند طعم بندگی را به او می چشاند که دل شاد گردد

جالب این است که خالق بشر بعد از اعلام وجوب کنترل نگاه و حفظ قوه شهوت ، در آیه ۳۰ سوره نور می فرماید:

ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ این کنترل ، برای انسان ها پاکیزه تر است

پاکیزگی مطلق که در این آیه شریفه ذکر شده ، شامل طهارت روح ، صلابت در عمل و سلامت فکر از هر گونه اضطراب و سوءظن و تشویش خاطر است و در واقع ، راهکار پیش گیری از ابتلا به ضررهای احتمالی را خداوند ، در یک کلمه بیان می فرماید و آن ، کنترل نگاه است . اگر از همان ابتدا ، چشم انسان از نگاه های مسموم حفظ گردد ، مشکلات ، یکی پس از دیگری پیش نخواهند آمد.

زنان در فعالیت اجتماعی ، نباید با مردان مختلط شوند « لَا نَسْقِي حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ » « گوسفندانمان را آب نمی دهیم تا چوپانان دور شوند » . « وَ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ » پشت سرشان دو زن را دید که دوری می گزینند .

سخن گفتن با نامحرم ، اشکال ندارد ولی در سخن گفتن ، دو طرف باید مراعات اختصار و متانت را بنمایند « قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ » موسی گفت : چرا گوسفندان خود را آب نمی دهید ؟ گفتند : ما آنها را آب نمی دهیم تا چوپان ها همگی خارج شوند

پس سخن گفتن زن و مرد با یکدیگر ، تا هنگامی که مفسده ای برای طرفین نداشته باشد ، آزاد است و مفسده ، همان طور که ممکن است از محتوای سخن حاصل گردد - مثل این که سخنان آنان غیرمتعارف و وسوسه انگیز باشد - ممکن است از کیفیت سخن نیز حاصل شود یعنی با کرشمه و ناز سخن بگویند.

قرآن خطاب به زنان می فرماید : « فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ » زنان هنگام سخن گفتن با نامحرم ، نباید صدای خود را نازک کنند (- (که کنایه از ناز و عشوه است) -) زیرا کسانی که در قلبشان وسوسه و مرض روحی وجود دارد ، به طمع می افتند .

فعالیت اجتماعی زنان ، اشکال ندارد اما تا حد امکان باید کارهای مردانه و زنانه از یکدیگر تفکیک شوند مگر در موارد ضرورت و از آن جا که شغل چوپانی متناسب با مرد است ، آنها دلیل و ضرورت کار خود را بیان کردند « وَ أَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ » « پدر ما ، مرد کهن سالی است و قادر بر این کار نیست

مکان ارتباط ، نباید خلوت و خصوصی باشد « وَ لَمَّا وَرَدَ ماءَ مَدْيَنَ » و هنگامی که به محل آب شهر مدین رسید.

زنان در هنگام حضور در منظر نامحرم ، باید با کمال حیا ، حاضر شوند و پوشش و نوع راه رفتن و برخوردها ، نباید جلب توجه کند « تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ » در حالی که دختر شعیب با نهایت حیا گام بر می داشت.

طرفین ، ارتباط را از خانواده خویش مخفی نکنند و سعی کنند آنها از این گونه مسائل ، مطلع شوند و حتی پدر می تواند محرم این گونه امور باشد « قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ » دختر شعیب به موسی گفت : پدرم تو را می خواند.

اگر جوانی نیازمند تشکیل خانواده و ازدواج است ، به جای روابط ناسالم و گناه ، بر خدا توکل کند و رابطه خویش را با او نزدیک نماید « ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ » موسی رو به سایه آورد و گفت : پروردگارا ! هر خیر و نیکی برای من بفرستی ، به آن نیازمندم.

انسان از رابطه ای که هیچ گونه امکان ازدواج در آن نیست ، باید پرهیز کند زیرا هیچ گاه نمی تواند آن را تحت چارچوب های ارزشی شرع و عرف درآورد و در قضیه موسی علیه السلام ، این امکان وجود داشت « إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ بِكَ وَنَعْبُدَكَ إِذْ أُنْزِلَ إِلَيْنَا السَّلَامُ » گفت من می خواهم یکی از این دو دخترم را به ازدواج تو درآورم.

رعایت حریم حیا و عفت در ارتباطات اجتماعی

اولین و زیباترین شاخص و مؤلفه ای که فرهنگ قرآن برای روابط اجتماعی دو جنس مخالف معرفی می نماید، رعایت حریم حیا و عفت است. عفت و پاکدامنی یکی از ارزشمندترین صفات اخلاقی ست که همچون سدی محکم در برابر طغیان امیال جنسی و زیاده روی در شهوت پرستی انسان را مصون نگه می دارد. این ویژگی اخلاقی یکی مهمترین شاخص های اخلاقی روابط اجتماعی

است که در قرآن نیز به آن توجه خاص شده است. در سوره مبارک قصص خداوند متعال در خصوص چگونگی ارتباط دختران حضرت شعیب (علیه السلام) با حضرت موسی (علیه السلام) می فرماید:

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا؛ [قصص/۲۵] پس یکی از آن دو زن که با شرم و آزرَم راه می رفت نزد او آمد، گفت: پدرم تو را می خواند تا تو را مزد آنکه برای ما آب دادی بدهد.

ویل دورانت تمدن شناس معروف در این خصوص می نویسد: زنان بی شرم، جز در لحظاتی زودگذر برای مردان جذاب نیستند.... مردان جوان به دنبال چشمان پر از حیا می باشند. و بدون آنکه بدانند حس می کنند که این خودداری ظریفانه (حیا و عفاف) از یک لطف و رقت عالی خبر می دهد(۲۵)

حفظ حدود شرعی و اسلامی

هر چند از آموزه های دینی حرمت و ممنوعیت کامل ارتباط با جنس مخالف استفاده نمی شود ولی به طور قطع و یقین برای آن ضوابط روشن و بازدارنده تعریف نموده است؛ تا اینکه این ارتباط اجتماعی از خطرات احتمالی مصون نگه داشته شود. به همین جهت در شرع مقدس ارتباط بین دو جنس مخالف نباید بر اساس خواسته های شهوانی پایه ریزی شده باشد. اگر دختر و پسری مجبور هستند بر اساس ضرورت کاری، تحصیلی و یا اجتماعی با جنس مخالف ارتباط داشته باشند، نباید این رابطه توأم با نگاه های بر خواسته از امیال نفسانی، و یا با شوخی های تحرک آمیز باشد، دختران می بایست حجاب اسلامی را رعایت نمایند و از تن آرای و عشوه گری خودداری نمایند.(۲۶)

بی توجهی به هوای نفس و توجه به دشمن بیرونی

سومین مؤلفه و شاخصی که لازمه روابط با جنس مخالف است موضوع دشمن شناسی است. به عبارتی دیگر هر انسانی به خوبی می داند که در مسیر سیر و کمال خود با دشمنان بیرونی و همچون شیاطین جن و انس و دشمن خطرناک درونی همچون هوای نفس مواجه است. غفلت از دشمن خطرناکی همچون هوای نفس می تواند او را به ورطه هلاکت و نابودی کشاند علاوه بر تمایلات زیاده طلبانه نفسانی می بایست قوای شیطان را نیز مزید بر علت دانست. بهترین مصداق قرآنی این شاخص عدم اعتماد به نفس حضرت یوسف (علیه السلام) است که در ارتباط با زلیخا بیان شده است: «وَمَا أَبْرَأُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ [یوسف/۵۳].

عواقب سوء نسخه های شیطانی

کسانی که برای نجات جوانان از غلیان مرگبار شهوات جنسی، دوستی های خیابانی را تجویز می نمایند بسیار خوب می دانند که این چنین پیشنهادی نه تنها موجب اطفاء شهوات و نجات آنان نخواهد بود بلکه زمینه ای برای غرق شدن در تمایلات جنسی

بیشتر را فراهم می نماید. به طور کل از آنجایی که جنس دختران از عواطف و احساسات بیشتری برخوردارند بیشترین آسیب را متحمل می شوند. به طور خلاصه می توان معایب این ارتباط را این چنین برشمرد (۲۷)

روایات مربوط به ارتباط زن و مرد

پیامبر اکرم (ص) درباره ارتباط زن و مرد نامحرم فرمود: «با عدوا بین انفس الرجال و النساء فانه اذا كانت المعاینه واللقاء کان الداء الذی لا دواء له؛ بین مردان و زنان نامحرم جدایی ایجاد کنید [تا با هم برخورد و تماس نداشته باشند]؛ زیرا هنگامی که آنان رو در روی یکدیگر قرار گرفتند و با هم رفت و آمد داشتند، جامعه به دردی مبتلا خواهد شد که درمان نخواهد داشت. (۲۸)

-حضرت (صلی الله علیه واله وسلم) فرمودند: «ایاک و الخلوۃ بالنساء و الذی نفسی بیده ما خلا رجل بامرأة الا دخل الشیطان بینهما و لان بزحم رجل خنزیراً منلطخاً بطین و حماة خبر له من ان یزحم منکته امرأة لا نجل له؛ از خلوت کردن با زنان پرهیزید، قسم به آن خدایی که جانم در دست اوست مردی با زنی خلوت نمی کند. مگر اینکه شیطان (برای وسوسه و به گناه انداختن آن دو) وارد می شود. اگر خوکی آلوده به کثافت و لجن باشد و به انسان برخورد کند بهتر است از آنکه شانه زن بیگانه ای با مرد نامحرم برخورد کند. (۲۹)

—حضرت (صلی الله علیه واله وسلم) فرمود: «لان یطعن فی راس احدکم بمخفط من یدیه خیر له من ان یمس امرأة لا تحل له؛ اگر سوزنی با شدت و ضربه بر سر یکی از شما فرود آید، بهتر از آن است که زنی را که نامحرم است لمس کند (۳۰)

-درباره شوخی با زن نامحرم فرمود: «من فاکه امرأة لا یملک ها حبس به کل کلمة کلمها فی الدنیا الف عام فی النار، و المرأة اذ طاوعت الرجل فالنزمها او قبل ها او باشرها خراما او فاکهها واصاب منها فاحشة فعلیها من الوزر ما علی الرجل فان غلبها علی نفسها کان علی الرجل وزر ووزرها؛ هر کس با زنی نامحرم شوخی کند برای هر کلمه که با او گفته است، هزار سال در آتش دوزخ او را زندانی می کنند (۳۱)

-در مورد دست دادن با زن نامحرم فرمودند: "من صافح امرأة حراماً جاء يوم القيامة مغلولاً ثم يومر به الى النار"؛ هر کس با زن نامحرمی دست دهد، روز قیامت با دست زنجیر شده به گردن محشور شود، سپس امر می شود تا او را به آتش ببرند . (۳۲)

-در باره سخن گفتن با زن نامحرم فرمود: "ایاک و محادثه النساء فانه لا یخلوا رجل بامرأة لیس لها محرم الا هم بها"؛ از گفتگو و اختلاط با زنان پرهیز. به راستی هیچ مردی با زن نامحرمی در خلوت سخن نمی گوید مگر اینکه در دل او نسبت به وی رغبت پیدا می کند(۳۳)

حضرت علی (علیه السلام) در باره سخن گفتن با زن نامحرم فرمود: «عباد الله! اعلموا... محادثه النساء تدعو الى البلاء و یزبغ القلوب. و الرّمق لهنّ یخطف نور ابصار القلوب و لمح العیون مصاد الشیطان؛ ای بندگان خدا! بدانید که... گفتگو و اختلاط مردان با زنان نامحرم سبب نزول بلا و بدبختی خواهد شد، و دل ها را منحرف می سازد، و پیوسته به زنان چشم دوختن نور چشم دل را خاموش می گرداند، و همچنین با گوشه چشم به نامحرم نگاه کردن از حيله و دام های شیطان است(۳۴)

منابع:

۱- موسوی کانی ، سید رضا ، (خرداد۱۳۸۷ ش)، «آسیب شناسی روابط دختر و پسر»، مجله: پرسمان شماره ۶۵، ص ۴)

۲-قرائتی محسن، (۱۳۸۳ ش)تفسیر نور، تهران : مرکز فرهنگی درسهای از قرآن، چاپ یازدهم، ج ۲، ص: ۲۷۰)

۳-بی-و ثوقی، منصور، علی اکبر، نیک خلق؛(۱۳۷۰ش) مبانی جامعه شناسی، بی جا : خردمند، ص ۱۲۷

۴- نام، (۲۶ دی ۱۳۹۳) حقیقت رابطه دختر و پسر در اسلام، سایت علمی نخبگان جوان،

۵-<https://hawzah.net/fa/Article/View/97714>

۶- طباطبایی، محمد حسین، ترجمه المیزان، ج ۱۵، ص ۱۶۰، دفتر انتشارات اسلامی، قم، ۱۳۷۴ش.

۷- نور، ۳۰.

۸- مشهدی، محمد، کنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۹، ص ۲۷۸، سازمان انتشارات وزارت ارشاد، تهران، ۱۳۶۸ش.

۹- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۱۰۱، ص ۳۴، دارالوفاء، بیروت، بی تا.

۱۰- (شیخ حر عاملی، آداب معاشرت، ص. ۶۷)

۱۱- (مرتضی مطهری، نظام حقوق زن در اسلام، ص. ۱۴۸)

۱۲- (میزان الحکمه، ج ۴، ص ۲۷۲، حدیث. ۷۸۰۷)

۱۳- (الدر المنثور، ج ۶، ص. ۲۴۴)

۱۴- (کافی، ج ۵، ص. ۶۲)

۱۵- (شرح غرر و درر، آمدی، ج ۱، ص. ۳۹۴)

۱۶- (میزان الحکمه، ج ۸، ص ۴۸۵، حدیث. ۱۷۸۳۱)

۱۷- <https://article.tebyan.net>

۱۸- <http://kayhan.ir/fa/news/57793>

۱۹- (مطهری، بی تا، ج ۱۹، ص: ۴۳۶)

۲۰- مطهری، مرتضی، بی تا، مجموعه آثار استاد شهید مطهری، تهران؛ صدرا، ج ۱۹،

۲۱- <https://www.porseman.com/article>

۲۲- بیاری، علی اکبر، (۲۰ آذر ۱۳۸۷) آسیب شناسی روابط دختر و پسر، سایت شیعه نیوز، کد خبر: ۱۱۳۲۹

۲۳- <https://www.porseman.com/article>

۲۴- <https://www.porseman.com/article>

۲۵- جوانان و ارتباط، ابو القاسم مقیمی حاجی، تحقیق و پژوهش مرکز مطالعات و پژوهش های فرهنگی حوزه علیمه، به نقل از لذات فلسفه، ص ۱۲۹.

۲۶- جوانی فصل شکفتن، دکتر علی احمد پناهی (روانشناس اسلامی) نشر موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸، ص ۲۲۴.

۲۷- <https://www.beytoote.com/religious/sundries/relationship3-opposite.html>

۲۸- بهشت جوانان، ص ۴۶۸.

۲۹- بهشت جوانان، ص ۴۶۸. مرات النساء ص ۱۱۷، و مانند «مستدرک الوسائل ج ۱۴ ص ۵-۲۶۴.

۳۰- بهشت جوانان، ص ۴۶۹. مرات النساء ص ۱۱۷.

۳۱- بهشت جوانان، ص ۴۴۱. عقاب الاعمال: ص ۶۵۲.

۳۲- بهشت جوانان، ص ۴۴۲. عقاب الاعمال: ص ۶۵۲.

۳۳- بهشت جوانان، ص ۴۷۲. مرآت النساء: ص ۱۴۱.

۳۴- بهشت جوانان، ص ۴۷۲. بحارالانوار ج ۷۴ ص ۲۹۱ و مانند آن بخارج ۷۵ ص ۲۳۲